

انگیزش تحصیلی و سبک تدریس در چارچوب نظریه خودتعیین گری

افسانه مرزیه

استاد یار و عضو هیئت علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان

ناله سن پناهی

هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید مطهری

سرشناسه	مرزیه، افسانه، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	انگیزش تحصیلی و سبک تدریس در چارچوب نظریه خودتعیین گری افسانه مرزیه، غلامحسین پناهی.
مشخصات نشر	تربت حیدریه: چشم انداز قطب، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۶۴ ص: جدول، نمودار: ۱۴/۵/۲۱ س.م.
شابک	۵۰۰۰ ریال ۰۳-۰۲-۸۱۵۳-۶۰۰-۹۷۸:
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	انگیزش
موضوع	انگیزش در آموزش و پرورش
شناسه افزوده	پناهی، غلامحسین، ۱۳۵۲ -
رده بندی بکره	BF۱۳۹۴۵۰۳ ۱۸ الف ۴م/
رده بندی در بی	۸/۱۵۳
شماره کتابشناسی ملی	۴۰۷۱ ۶۲

انگیزش تحصیلی و سبک تدریس در چارچوب نظریه خودتعیین گری

نویسندگان: افسانه مرزیه - غلامحسین پناهی

ناشر: انتشارات چشم انداز قطب

تیراژ: ۲۰۰۰

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۴

چاپ و صحافی: ویونا

قطع: وزیری

تعداد صفحات: ۶۴

قیمت: ۵۰۰۰ ریال

شابک:

۹۷۸	۶۰۰	۸۱۵۳	۰۲	۳
-----	-----	------	----	---

آدرس: تربت حیدریه، میدان مرکزی، پاساژ الزهرا

تلفن: ۰۵۱۵۲۲۳۱۸۷۴ - ۰۹۱۵۳۳۲۸۵۱۶

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۴	۱) انگیزش
۶	۱-۱) انگیزش درونی و بیرونی
۸	۲-۱) نظریه های انگیزش
۱۹	۳-۱) نظریه های انسان گرایی انگیزشی
۲۳	۴-۱) نظریه های شناختی انگیزش
۲۶	۵-۱) نظریه خود تعیین گری
۳۵	۵-۳) خود تعیین گری و آموزش و پرورش
۳۷	۶-۱) انگیزش و اخلاقیت
۳۹	۲) سبک تدریس
۴۰	۱-۲) ابعاد تدریس
۴۱	۱-۱-۲) حمایت خود مختاری
۴۴	۲-۱-۲) ساختار
۴۴	۳-۱-۲) درگیری
۴۵	۴-۱-۲) اثر سبک تدریس بر انگیزش خود مختار
۴۷	منابع و مآخذ

مقدمه

یکی از دیدگاه‌های مهم و تاثیرگذار در زمینه انگیزش، "نظریه خودتعیین‌گری"^۱ می‌باشد. مطابق با این نظریه، انگیزه درونی، گرایش فطری پرداختن به تمایلات، به کاربردن توانایی‌ها، جستجو کردن چالش‌های بهینه و تسلط یافتن بر آنها می‌باشد (دسی و رایان، ۲۰۱۲). در این دیدگاه، انگیزش درونی^۲، بیرونی و عدم انگیزش^۳ در امتداد پیوستار خود تنظیم‌گری قرار می‌گیرند، به نحوی که هر چقدر از سمت عدم انگیزش به طرف انگیزش درونی حرکت می‌کنیم، حالت خودتعیین‌گری نیز افزایش می‌یابد. دیدگاه‌های اولیه در این نظریه از تمرکز بر روی انگیزش درونی^۴ در مقابل انگیزش بیرونی^۵، به سمت تمرکز بر "انگیزش خودمختار"^۶ در مقابل "انگیزش مهار شده"^۷ تغییر جهت داد است. دسی و رایان (۲۰۱۲) معتقدند که در صورت ارضای نیازهای "شایستگی"^۸، "تعلق"^۹ و "خودمختاری"^{۱۰}، افراد به صورت خودمختار برانگیخته می‌شوند. خودمختاری به معنای نیاز به تجربه کردن انتخاب در آغاز و تنظیم رفتار می‌باشد. آنان خودمختار کسی است که میل دارد به جای اینکه رویدادهای محیط، اعمال او را تعیین کنند، خودش حق انتخاب داشته باشد (دسی و رایان، ۲۰۱۲). در صورتی که محیط‌ها، موقعیت‌های اجتماعی روابط و فرهنگ‌ها، نیاز افراد به خودمختاری را ارضا نکند، "حامی خودمختاری"^{۱۱} نامیده می‌شوند. این گونه محیط‌ها انگیزش درونی، کنجکاوی و میل به چالش افراد را کاهش می‌دهند (دسی و رایان، ۲۰۱۲).

از جمله محیط‌هایی که توسط نظریه پردازان "نظریه خودتعیین‌گری"^{۱۲} مورد توجه قرار گرفته، شرایط کلاس و خصوصیات سبک تدریس می‌باشد. "نظریه خودتعیین‌گری"^{۱۳} سه بهیم تدریس که شامل "حمایت خودمختار"^{۱۴}، "ساختار"^{۱۵} و "درگیری"^{۱۶} است را توصیف می‌کند. بعد "حمایت خودمختار" به طور ضمنی شامل تسهیل و

^۱-Self Determination Theory

^۲-Intrinsic Motivation

^۳-Amotivation

^۴-Autonomous Motivation

^۵-Controlled Motivation

^۶-Competence

^۷-Relatedness

^۸-Autonomy

^۹-Autonomy Supportive

^{۱۰}-Autonomy Support

^{۱۱} Structure

^{۱۲}-Involvement

تشویق دانش آموزان برای دنبال کردن هدف های شخصی شان و نیز حمایت از توافق دانش آموز از رفتارهای کلاسی می باشد (روث^۱، آسور^۲، کانت-سیمن^۳ و کاپلان^۴، ۲۰۰۷) معلمان حامی خود مختار این چنین رفتار می کنند: دادن حق انتخاب به دانش آموز به مقدار زیاد، ارائه دلیل منطقی در هنگامی که حق انتخاب محدود باشد، تلاش در جهت همدردی با دیدگاه دانش آموز و اجتناب از کاربرد زبان کنترل کننده از قبیل (شما باید....) (کاپلان و آسور، ۲۰۱۲).

بعد "ساختار" شامل ارتباطی از انتظارات واضح همراه با احترام به رفتار دانش آموز می باشد. چنین معلمانی، محدودیت هایشان را بر اساس رفتار دانش آموز تنظیم می کنند و همواره آن را به طور کامل دنبال می کنند. علاوه بر این، "ساختار" شامل ارائه کمک به باگیرندگان برای درگیر شدن با یک تکلیف تا حدی که بهتر بدانند چگونه اهدافشان را به پایان برسانند (سوانس^۵، ساینس^۶، ونس^۷، تین کیست^۸، گوستنس^۹ و دورخی^{۱۰}، ۲۰۱۲). علاوه بر این، معلمانی که "ساختار" را ارائه می دهند، از خود به تپ با شایستگی خواهند داد و اطمینان خودشان نسبت به توانایی دانش آموز برای دستیابی به فعالیت های مورد نیاز کلاسی را بیان می کنند (ریو، رایان، دسی و جانگ^{۱۱}، ۲۰۰۷). پیامد های مثبت "ساختار" در زمینه کیفیت بالاتر یادگیری، خوب تثبیت شده است.

سومین بعد تدریس، "درگیری" است، که به طور اولیه نیاز دانش آموزان به تعلق را پرورش می دهد. درگیری به حساس بودن و پاسخگو بودن معلمان نسبت دانش آموزان اشاره می کند و شامل ارائه بافت محبت آمیز تربیتی و یک معلم دوستانه، گرم، مطلوب و حمایتی بودن می باشد (رایان و جانگ^{۱۲}، ۲۰۰۷). به نقل از ریو، ۲۰۰۹، کیفیت انگیزشی دانش آموزان تا اندازه ای به سبک تدریس معلم وابسته است. (ونس^{۱۳}، تین کیست، اسمیتس^{۱۴}، سوانس، لنز^{۱۵}

^۱ -Roth

^۲ -Assor

^۳ -Kanat-Maymon

^۴ -Kaplan

^۵ -Soenens

^۶ Sierens

^۷ Vansteenkiste

^۸ -Goossens

^۹ -Dorchy

^{۱۰} -Jang

^{۱۱} -Smeets

^{۱۲} -Lens

، ماتوس^۱ و دسی، ۲۰۱۰). در حقیقت معلمانی که فرصت انتخاب به دانش آموزان می دهند و از به کار بردن زبان کنترل کننده اجتناب می کنند (یعنی جهت گیری تدریس "حمایت خودمختار" دارند)، فرایند درونی سازی انگیزش در دانش آموزان خود را حمایت می کنند (ریو، بولت^۲ و سای^۳، ۱۹۹۹). استیک^۴، ۲۰۰۲، گرونلیک^۵، گورلند^۶، جاکوب^۷ و دکورسی^۸، ۲۰۰۲، (نقل از مورنو^۹، ۲۰۱۰) نیز معتقدند که کیفیت انگیزشی دانش آموزان نمی تواند مستقل از سبک تدریس معلم باشد. بنابراین بهترین روش برای کمک به حداکثر رساندن پتانسیل خلاق افراد، این است که به آنها اجازه بدهیم تا آنچه را دوست دارند، انجام بدهند (رانکو و آلبرت، ۲۰۱۰، رینز^{۱۰}، آمابایل، ۲۰۰۹، تورنس^{۱۱}، ۱۹۹۵). آزادی برای انتخاب به افراد اجازه می دهد تا اهدافی که ذاتاً به آن علاقه مند هستند را دنبال کنند (ژیلت^{۱۲}، والرند^{۱۳} و لافری نیر^{۱۴}، ۲۰۱۲).

بخش عمده ای از شواهد تجربی مبنی بر نظریه خود تعیین گری نشان می دهند که هم انگیزش درونی و هم اشکال بیرونی انگیزش خودمختار برای درمگ شدن و یادگیری بهینه در بافت های آموزشی سودمند است (کابلان و آسور، ۲۰۱۲). همچنین شواهد نشان می دهند که حمایت معلم از نیازهای روانشناختی اساسی دانش آموزان در زمینه "خودمختاری"، "شایستگی" و "تعلق"، ساختارهای دانش آموزان، یادگیری خودتنظیمی، عملکرد تحصیلی و به زیستی^{۱۵} آن ها را تسهیل می کند. (نیمیک^{۱۶} و رانکو^{۱۷}، ۲۰۰۹). نتایج نشان می دهد کودکانی که معلمان حامی

^۱ -Matos

^۲ -Bolt

^۳ -Cai

^۴ -Stipek

^۵ -Grolnick

^۶ -Gurland

^۷ -Jacob

^۸ -Decourcey

^۹ -Moreno

^{۱۰} -Torrance

^{۱۱} -Gillet

^{۱۲} -Vallerand

^{۱۳} -Lafreniere

^{۱۴} -Well Bing

^{۱۵} -Niemi

خودمختار دارند نسبت به آن هایی که معلمان کنترل کننده دارند انگیزش درونی بالاتر، شایستگی ادراک شده و حرمت خود بیشتر دارند (رانکو و آلبرت، ۲۰۱۰، جانگک، ریو، رایان و کیم^۱، ۲۰۰۹، عریضی، عابدی و تاجی، ۱۳۸۶).

با توجه به مقدمه ذکر شده، این کتاب بر آن است تا مفاهیم انگیزش تحصیلی و سبک تدریس را در چارچوب نظریه خود تعیین گری مطرح نماید.

۱) انگیزش

انگیزش^۲، با انرژی، هیئت و مداومت رفتار سروکار دارد (دسی و رایان، ۲۰۱۲). انگیزش بخش مرکزی و دائمی در حوزه روانشناسی است زیرا سنه تفکر ریستی، شناختی و اجتماعی می باشد. شاید مهمتر از این، در دنیای واقعی انگیزش از جهت مولد بودنش در سطح بالایی ارزش گذاری شود. اساس انگیزش وابسته به این است که چه چیزی منجر به عمل، فکر و پیشرفت می شود. بر دینا بر این تمرکز محوری تحقیقات انگیزش بر روی شرایط و فرآیندهایی است که مداومت عملکرد، رشد سلامت و نشاط تلاش های انسانی را تسهیل می کند. اگرچه فرایندهای انگیزش را می توان برحسب مکانیزم های نهفته در مغز و فیز، درزی افراد بررسی نمود، اما پراکندگی گسترده انگیزش انسانی، کارکرد چنین مکانیزمی نیست، در عوض می توان به شرایط اجتماعی - فرهنگی تاثیر گذار بر آن اشاره نمود (دسی و رایان، ۲۰۱۲).

انگیزش جنبه مهم تدریس و یادگیری است. در حقیقت برخی محققان معتقدند که یادگیری و انگیزش آنقدر از درون به هم وابسته هستند که امکان درک یادگیری بدون درک انگیزش وجود ندارد (رانکو، ۲۰۱۰). شاهد این رابطه، همبستگی مثبت قوی بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی است: دانش آموزان دارای انگیزش بالاتر برای یادگیری، در مقایسه با آنان که انگیزش کمتری برای یادگیری دارند، بیشتر یاد می گیرند و پیشرفت می کنند (مکدرموت^۳، موردل^۴، استولتر فاس^۵، ۲۰۰۱، ونگک^۶، هانر تل^۷ و والبرگ^۸ ۱۹۹۳، وینس تین^۹، ۱۹۹۸، به نقل از مورنو، ۲۰۱۰).

^۱-Kim

^۲-Motivation

^۳-McDermott